

P. H.
34

ANUL II. No. 3 (15)

Nu se impru-
muntă acasă.

FEBRUARIE 1936

APOSTOLUL

— REVISTA DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ —

BIBLIOTECĂ
DOCUMENTARĂ
CERCUȘUL PIATRA NEAMȚ

ADMINISTRAȚIA: CERCUL DIDACTIC PIATRA N.

A P O S T O L U L

REVISTĂ DIDACTICĂ ȘI LITERARĂ

APARE ODATĂ PE LUNĂ
SUB ÎNGRIJIREA CERCULUI DIDACTIC PIATRA-N.

Comitetul de conducere și colaborare :

V. GABOREANU, S. PURICE, C. LUCHIAN, V. SCRIPCARU,
EUFR. SĂVESCU, ION DRAGAN, C. TURCU, V. ANDREI,
I. TĂZLĂOANU, EUFR. MANOLIU, ALEX. GHEORGHIU,
M. AVADANEI, D. HOGEA, V. DORNEANU, TEOFAN
MACOVEI, N. PODOLEANU, I. PAPUC, D. ȚIPA,
M. STAMATE, I. RAFAILĂ, I. STROIA.

ABONAMENTUL 60 LEI ANUAL, plătit în două rate.
Abonament de susținere 200 lei anual. Cine achită acest abonament,
face parte de drept din membrii cercului de colaborare al revistei.
Corpul didactic primar din jud. Neamț, vor achita abonamentul în
două rate de câte 30 lei prin d-nii delegați însărcinați cu plata salariului.
Prima rată se va achita din salariul de pe luna Noembrie, iar a II-a rată
din salariul de pe luna Febr. Ceilalți abonați vor achita prin mandat poștal

S U M A R

Despre Darwinism	C. TURCU
Contribuții la o nouă și viitoare reformă școlară	C. LUCHIAN
Legăturile între corp și suflet	ION TĂZLĂOANU
Cultura formală	M. AVADANEI
Iubirea de sine	EUFR. MANOLIU
Schitul Runcului (monografie)	TH. URSU
Pagina oficială	

Despre Darwinism

Considerațiuni generale. Precursorii evoluționismului. Ch. Darwin. Teoria Darwiniană. Omul în lumina teoriei lui Darwin. Darwinism social.

În mersul ei fără început și fără sfârșit, omenirea a avut și va avea mereu un țel de realizat. Și poate că nu a fost ideal mai vechiu și mai statornic, spre care au năzuit miliarde de suflete, în tot atâtea milioane de ani, ca fericirea.

Nădejdea într-o viață mai bună, speranța într-o îmbunătățire a mijloacelor de trai, credința în vremuri mai fericite, ce au să vie—au fost desigur, gândurile de fie ce zi ale omenirii, dela bordeiul lipit pământului, până la palatul acoperit cu strălucirea aurului.

Omenirea a întrezărit, deci, încă din negura timpurilor, punția de dezvoltare, de transformare, de perfecționare, de evoluție, de progres. A întrezărit aceste posibilități cu mult înainte de a striga filosoful grec, Heraclit: panta rhei—totul curge. Căci omenirea a văzut, înaintea ochilor ei, pământul care se transformă, popoarele care dispar, neamurile care se nasc.

Cu alte cuvinte, omenirea a trăit **legea evoluției** ca pe ceva mai presus de puterile ei, ca pe o forță supra-naturală, ca pe viața ei însăși. Căci evoluțiunea nu e numai o lege biologică, ci e și una cosmică, alături de legile gravitației universale. Ea transformă lumile universului, schimbă fața fizică a planetelor, perfecționează fauna și flora pământului, distruge speciile îmbătrânite și anacronice, creind—din cenușa lor—neamuri nouă, viguroase, superioare.

Legea evoluției este strâns legată de progres. Nu e însă una cu el. Nu, pentru că „evoluțiunea e o cauză generală, pe când **progresul** e numai rezultanta, efectul ei, la un moment dat 1).

Vorbind despre interpretările pe care le-a avut evoluția și corolarul ei, progresul, în decursul timpurilor, d-l profesor I. Petrovici 2) sistematizează discuțiile în trei mari grupe:

evoluția e retrogradă; progresul nu există; omenirea a fost cu mult superioară la început; ea a decăzut pe măsură ce a trecut vremea;

1. Al. I. Alexandrescu: Originile civilizației, pag. 8 — București, editura autorului 1930.

2. I. Petrovici: Felurite, pag. 45 — București, Casa Școlilor 1928,

evoluția nu există ; progresul e numai aparent ; omenirea e stabilă (legea stabilității) cum e marea nemișcată în adâncuri — numai valurile se frământă deasupra ;

evoluția e progresivă, e perfectibilă ; progresul există în adevăr, deși el se realizează, uneori, prin jertfe, ceea ce ar însemna un regres ; omenirea e în plină prefacere, în plină desvoltare și îmbunătățire.

Nu putem discuta, aici, ingeniositatea plăsmuirii acestor trei teorii asupra evoluțiunii și a progresului, nici competența personalităților covârșitoare care le-au emis și susținut.

Interesant de reținut, pentru noi, e faptul că la începutul secolului al XIX-lea, erau față în față, mai ales, două mari și contradictorii concepții asupra vieții. Una conservatoare, reprezentând ideologia statică a bisericii — **concepția teologică** ; alta, în plin progres, reprezentând forța dinamică a lumii — **concepția evoluționistă**.

Iată-le, în termeni cu totul populari :

omul și cu dânsul toate speciile animale — și întreg regnul vegetal — au fost create așa cum le vedem azi, dela'nceput, dela facerea lumii, de voința și puterea supremă a lui Dumnezeu ;

omul și cu dânsul toate speciile animale — și întreg regnul vegetal — n'au fost create deosebit, ci se trag unele dintr'altele. Evoluția lor formează un arbore uriaș. Incepând cu animalele și plantele cele mai primitive — cu cea mai simplă construcție — acest arbore se ramifică neîncetat. Ultimele lui ramuri reprezintă speciile actuale ale faunei și florei.

Mărul discordiei fusese aruncat !

De o parte mentalitatea puternică a bisericii, veche de 18 secole, cu marea ei autoritate și forță conservatoare ; de alta, strigătul progresului clădit pe dibuirile și cercetările timide din veacurile anterioare și pe afirmațiunile dârze ale savanților dela începutul secolului al XIX-lea.

Și lupta s'a dat aprigă ! Teroarea bisericii, oricât de grea a fost, n'a putut înăbuși mersul progresului, n'a putut înfrâna triumful adevărului. Fără îndoială, însă, biruința — fiica înfrângerii, cum așa de frumos o numește undeva marele nostru gânditor Vasile Pârvan — a lăsat în urmă suferință, sacrificii, martiri și eroi. Dar cu cât jertfele și prigoanele erau mai mari, cu atâta se întărea credința „în progres, în perfecționare, în ideea că din generație în generație toate raporturile și lucrurile se îmbunătățesc pe știința naturii 1)“.

Credința aceasta în progres „are în sine ceva curat religios. Dacă temelul religiei este nădejdea în viitor, dacă religia întâ-

rește pe om, prin aceea că îi înfinge credința în viitor și nădejdi, atunci teoria evoluționistă are un caracter religios; oamenii primesc învățătura aceasta așa cum au primit și primese credința în viața nemuritoare 1).

Omenirea a crezut în progres, căci i-a simțit binefacerile invențiilor tehnice și atunci a dorit progresul peste tot: progresul și arta—renașterea, progresul în religie — reforma, etc.,

Ar fi nedrept însă dacă n'am pomeni, aici, măcar pe câțiva din precursorii și totodată martirii care au tăiat și au bătătorit drumul pe care a venit, triumfal, teoria evoluțiunii și a progresului—teoria darwiniană, despre care ne vom ocupa mai la vale.

Iată-i în câteva cuvinte:

Giordano Bruno, unul din marii naturaliști ai Renașterii, care, pentru ideile sale înaintate, a suferit persecuțiile inchiziției și a fost ars pe rug în Piața Florilor din Roma, în 1600, pentru că n'a retractat că „natura este infinită”.

Lucilio Vanini, care a urmat soarta lui Bruno, după 19 ani, la Toulouse, pentru că a emis public următoarele idei isvorite din cercetările sale 2):

1. Fenomenele naturale, inclusiv cele ale organismelor, trebuie explicate prin cauze naturale;

2. Plantele variază potrivit acțiunii soarelui, a climatei și a hranei;

3. Tot așa variază și animalele; iar omul trebuie să se înrudească mai mult ori mai puțin cu mamiferele care umblă în patru labe.

Copernic și

Descartes, care au plătit, prin

Galileu, îndrăzneala lor de a cugeta și a afirma că pământul se mișcă în jurul soarelui.

Linné, un vestit naturalist suedez, creatorul clasificărilor în regnul animal și vegetal. El a afirmat că natura nu face salturi și, deci, orice specie e intermediară între alte două specii. Și el era să sufere rigoriile inchiziției, căci explicase înroșirea apelor unor râuri din Suedia prin apariția și înmulțirea extraordinară a unor insecte. Norocul i-a fost că a dres-o prin fraza: „desigur e o minune ca atâtea vietăți să se poată înmulți cu o atare repeziciune 3)”.

Erasm Darwin, bunicul părintelui teoriei darwiniste, care

1. G. T. Mazaryk: Idealurile umanității, etc... pag. 48—București, Cultura Națională, 1928.

2. Luigi Molinari: Teoria Darwiniană popularizată, pag. 9—București, Casa Poporului.

3. Molinari—op. cit. pagina 6.

a afirmat setențios și autoritar ca un bătrân că „omul s'a dezvoltat—n'a fost creiat”.

Lamarck, o glorie a Franței, a susținut în a sa **Filosofie Zoologică** filiațiunea animalelor — dela cele mai simple până la cele mai complexe, până la om— din specii anterioare.

„Natura—producând în mod succesiv toate speciile de animale, începând cu cele mai rudimentare, pentru a-și termina opera cu cele mai desăvârșite—a complicat, în mod treptat, organismul lor; și fiecare specie care se întinde, în genere, în toate regiunile locuibile ale globului și-a însușit, din împrejurările în care s'a aflat, obiceiurile dobândite 1)“ și schimbările fizice produse de climă, condiții de traiu, etc...

Lamarck este autorul teoriei influenței mediului asupra variabilității speciilor.

Etienne Geoffroy de Saint Hilaire, un alt mare susținător al teoriei descendenței și, totodată, un aprig adversar al lui **Cuvier** —descoperitorul paleontologiei și susținător al teoriei fixității speciilor... „pentru că așa vrea împăratul”.

Thomas Robert Malthus, un prețios cercetător asupra populației, a arătat că dacă oamenii s'ar înmulți la nesfârșit, fără nici o picdecă, numărul lor s'ar dubla la fiecare 25 de ani și ar muri de foame. Căci omenirea se dezvoltă în progresie geometrică (1, 2, 4, 8, 16, 32, etc...) iar mijloacele de alimentare sporesc numai în progresie aritmetică (1, 2, 3, 4, 5, 6, etc...).

Alfred Russel Wallace, un cercetător care a prezentat în 1858, „Societății de Științe” din Londra, un memoriu asupra cercetărilor sale, referitoare la evoluția viețuitoarelor, bazat pe îndelungi observațiuni în domeniul biologiei.

Dar, în același timp, **Charles Darwin**, prezintă și el un memoriu asemănător ca rezultate științifice, însă mult mai bogat în observațiuni și experiențe și mult mai sintetic.

Cam acestea erau—în linii mari și mult prea rezumative — observațiunile, ipotezele, teoriile care au precedat marea operă de minunată coordonare și strălucită sinteză științifică, cunoscută azi sub numele de „teoria darwiniană”.

Charles Darwin s'a născut în Anglia la 1809. Spiritul său s'a dezvoltat sub influența preocupărilor științifice pomenite mai sus. Pentru desăvârșirea preocupărilor sale, care au devenit în curând o pasiune a vieții, Darwin a făcut vreme de mai mulți ani o călătorie de studii, strângând material important și prețioase observațiuni—pe care le-a prelucrat și publicat sub titlul **Călătoria unui naturalist în jurul pământului**.

1. Molinari—op. cit. pagina 8.

Darwin pusese atâta preț pe această călătorie, încât nu s'a sfiit să declare — că-i datoroște, în cea mai mare parte, intensificarea educației sale științifice și dezvoltarea puterii de observațiune.

„Omul smulsese naturii secretul ei, omul cunoștea modul de a proceda al naturii — care transforma ființele din organisme simple în organisme complexe, pe cele mai puțin complexe în altele mai complexe 1)“ — așa cum omul însuși și-ar transforma o rasă de animale ori o specie de plante, în forma sa.

„Dar, aceasta nu era deajuns. Trebuia să se descopere prin ce proces, cu ce mijloace, din ce cauze, natura ur-mase, în decursul timpului, metoda evolutivă, pentru a produce organismele superioare 2)“.

Și la anul 1859 Darwin dădu răspunsul, publicându-și monumentală operă **Originea speciilor**.

Această carte — spune **Dickson White**, în lucrarea sa **Istoria luptei dintre știință și teologie** 3) a pătruns în câmpul teologiei ca fierul plugului într'un furnicar.

Nici o carte — spune profesorul italian **Morselli** — n'a avut vreodată asupra spiritului omenesc înfrâurirea pe care a avut-o micul volum **Originea Speciilor**, în care s'a sintetizat o muncă de 28 de ani 4).

Dar, după 12 ani, neobositul cercetător dădu la iveală partea II-a a monumentalei sale opere — **Descendența Omului** sau, mai exact, ascendența lui. În această operă, Darwin se ocupă și de selecția omului în raport cu sexul. Tot aici anunță părerea că omul se trage dintr'o veche specie a maimuțelor.

Până la moartea sa, în anul 1882, Darwin a mai publicat următoarele lucrări mai însemnate: **Mișcări și obiceiuri la plante agățătoare, Plante insectivore, Despre expresiunea sentimentelor la om și animale, Formarea pământului vegetal prin acțiunea rămelor, Insulele Madriporice și bancurile de corali, Asupra fecundării orhideelor cu ajutorul insectelor**. etc....

În toate aceste lucrări se proiectează rodul unor observațiuni uimitoare, al unor cercetări îndelungi, făcute cu răbdare, cu pasiune și încornorate de un extraordinar geniu sintetic.

Toată viața și opera marelui biolog **Darwin** a fost un imn de slavă închinat **Progresului**.

CONSTANTIN TURCU

(Sfârșitul în Nr. viitor)

1, 2, Molinari — op. cit. pagina 9.

3. idem pagina 12.

4. idem pagina 18.

Contribuții la o nouă și viitoare reformă școlară.

Epoca noastră se caracterizează printr'o prodigioasă activitate legislativă. Dacă țara noastră progresa în ceva, apoi, slavă Domnului, în legi stăm bine. Stăm așa de bine, încât nimeni nu știe ce trebuie și ce nu trebuie să facă, spre a nu cădea în contravenție: deaceia face orice. S'ar putea spune că o mare epidemie a cuprins de conducătorii noștri: legiferarea.

Însuși M. S. Regele Carol II-lea s'a sezizat de această epidemie și într'o cuvântare din anul din urmă a spus următoarele ce ar trebui scrise pe o tablă și pusă în casele diriguitorilor din țara aceasta: „Indreptarea nu stă în modificarea legilor, „ci în aplicarea rațională a acestor legi, făcută cu cinste și cu „cap de cei cari sunt chemați. Un principiu, oricât de bun, dar „prost aplicat, poate să aducă ruina țării, iar o lege mai imper- „fectă, dar bine aplicată, poate să aducă cea mai sănătoasă „îndrumare în folosul țării.”

Cuvintele M. S. Regelui, trebuie să ne fie literă de evanghelle. Ele au ieșit de bună seamă din constatarea, că nu inundația de legi, atât de multe încât cetățenii nici nu le mai știu de capăt, poate aduce și indreptarea. Dacă ar fi așa, atunci ar trebui să fim cea mai fericită țară de pe glob.

Cuvintele M. S. Regelui pot fi aplicate și la legea învățământului nostru. Legea din 1924, deși o lege bună, n'a dat rezultatele așteptate pentru neaplicarea ei și pentru slaba reușită a extinderii învățământului în popor. Iată câteva din motivele care au dus la rezultate slabe:

1) Obligativitatea n'a fost aplicată, gratuitatea fiind o ficțiune, copiii lipsiți de mijloace n'au putut să se înfrupte din binefacerile cărții.

2) Cursul complementar a fost neglijat de Minister și în unele părți boicotat de organele de control, împotriva lui ducându-se o criminală propagandă de către politicienii inconștienți, propagandă care a îngreuiat funcționarea acestor cursuri chiar și acolo unde se găseau învățători doritori să le mențină.

3) N'am avut și nu avem nici azi mijloace suficiente de susținerea materială a școlilor și pentru clădiri de localuri noi sau refacerea celor vechi.

4) Avem din ce în ce învățători mai slab pregătiți. (Nu-i locul să arătăm aci cauzele, dar —de ce să nu recunoaștem— așa este).

5) N'avem un organ central de însuflețire și de direcționare a învățământului.

6) *N'avem chiar peste tot, organe de control bine pregătite și conștiințe de misiunea lor.*

Dacă s'ar găsi un ministru care să poată complexa aceste lipsuri, în 10 ani nu vom mai avea nici un analfabet în țara noastră, plasată pe tabloul procentului de analfabeți a II-a din coadă.

Altfel, cu toată durerea, se poate afirma, că toate intențiile bune ale celui mai valoros și insuflețit ministru, trecute în cea mai ideală lege, nu vor fi de niciun folos.

Iată dece, nici bunele modificări aduse prin legea din 1934 — în aplicare azi — și nici cele ce le adusese D-l Prof. Guță prin legea din 1933, nu vor putea cu nimic îndrepta starea de lucruri.

Cu toate acestea, cum am afirmat mai sus, legi și modificări s'ar face cât o fi lumea, fără să se cerceteze posibilitatea de aplicare. Și aplicarea legilor școlare, nu trebuie mărginită numai la copii și învățători. Ea trebuie dusă mai departe, la cetățeni și mai cu seamă la toți slujbașii statului. Ne-am deprins a cere totul dela învățători. Ei sunt împărțiți în atâtea direcții, încât nu le pot cuprinde pe toate: în afară de școala propriu zisă — a învățaturii copiilor — vin la rând cercurile culturale, biblioteci, șezători, cursuri cu adulții, cooperativă școlară, cercetășie, strejărie, coruri, serbări, educația premilitară, practica agricolă și încă vre-o 10—15 ocupații legate de școală.

Atunci ne vom pune în chip firesc întrebarea: Ce face armata? Ce face biserica? Ce face silvicultorul, agronomul ori prețorul? Iată dar că munca — care într'un cuvânt se cheamă școală — trebuie împărțită.

Pentru ridicarea stării economice, trebuie școala plugăritului, făcută pe teren de către agronom, trebuie muncă rațională a pământului, trebuie inventar agricol, vite bune, credit. Pentru educația cetățenească trebuie să se coboare în sate prețorul, judecătorul, chiar prefectul.

Pentru îndreptarea stării igienice, se cere concursul medicului.

Preotul să facă educația morală, iar militari anume instruiți, să pregătească pe viitorii apărători ai patriei.

Dar pe lângă acestea mai trebuie un lucru: deprinderea la economie, la cumpătare, la chibzuială, care nu se învață din teorie, ci din înfăptuiri, chiar dacă ar fi nevoie de forță pentru acest lucru.

Toată stăruința noastră trebuie îndreptată către ridicarea stării economice a țaranului. Atunci nu vom avea nevoie de cărpituri; cărți de pomană, haine de pomană, mâncare de pomană. Se poate ține în spinare o țară de săraci? Cum și cine să-i țină?

Fapt cert este însă — s'o recunoaștem — că în situația de

azi, o bună parte din copii nu pot frecventa școala din pricina sărăciei. Intreținerea materială a școalelor, ajungând în sarcina comunelor, iarăși merge greu. Am văzut învățători, care neavând servitori, făceau singuri focul în școală, ori alții — lucru și mai trist — măturau singuri școala. Mai poate dăinui starea aceasta? Nu-l apasă pe învățător alte greutăți ca să mai poată suporta și această degradare?

Pentru acoperirea acestor mari lipsuri, s'au făcut fel de fel de propuneri care s'au trecut și în legi (vezi legea din 1933). Dar aceste contribuțiuni benevole, daruri, legate, sunt numai paleative. Cu dări benevole și cu societăți de ajutoare fictive, nu se poate aplica gratuitatea învățământului.

Ne trebuiesc sume mari și sigure. Ele trebuiesc neapărat date. Nu e altă scăpare, deocamdată, decât o dare culturală, plătită de toți cetățenii potrivit cu starea lor materială, care să ne dea cel puțin de 10 ori cât fac în total sumele comitetelor școlare, sume care de fapt nu se încasează.

Acest fond, adunat prin organele fiscului, ar fi vărsat la Casa Școalelor și apoi repartizat școalelor prin comitetele școlare județene, trimestrial ori anual, după trebuințele locale: întreținerea localurilor, mobilier, combustibil, ajutor copii săraci etc.

Când vom avea asigurarea gratuității, atunci obligativitatea va fi o realitate.

În ce privește recrutarea copiilor de școală — problemă atât de importantă azi — iată o părere originală a unui om cu experiență și bine edificat cu problemele școlare — d-l C. Stan:—

Într'una din Duminicile verii, s'ar anunța la primărie — sau la școală mai bine — recrutarea copiilor în vârstă de școală. Părinții să fie obligați să se prezinte cu copiii în fața comisiei din care ar face parte: medicul de circ., directorul școlii, primarul sau delegatul său, președintele comitetului școlar și un reprezentant al părinților.

Copiii ar fi împărțiți în următoarele categorii:

a) Buni pentru școală.

b) Amânați (debilitate fizică, dezvoltare mintală insuficientă)

c) Anormali și subnormali (buni pentru școli speciale, anume create.

d) Scutiți (infirmi, bolnavi de nervi etc.)

Tot această comisiune ar putea stabili și cari copii au nevoie de ajutoare: în cărți, haine, hrană și în ce măsură au nevoie de acest ajutor.

S'ar vedea atunci nevoile școlii: reparații, adaosuri, mobilier, material didactic și s'ar trimite tablou comitetului central (județean) cerând fondurile necesare.

Tot prin acest sistem s'ar vedea și necesitatea creierii de posturi, față eu numărul copiilor, a încăperii sălilor de clasă și s'ar lua măsuri să se aducă învățători, acolo unde trebuiesc,

Când școala, învățătorul și școlarii ar scăpa de crizele materiale, când, deci gratuitatea n'ar mai fi o vorbă, ci un fapt, atunci legea obligativității n'ar mai avea rost decât pentru îndărătnici și atunci, desigur, ar putea fi aplicată fără cruțare.

C. LUCHIAN

Legăturile între corp și suflet.

Psihologia pur spirituală în cercetările ei până astăzi, a ajuns la concluzia că există un paralelism psicho-fiziologic că este prin urmare o legătură între suflet și corp. Cercetările științifice pe de altă parte conchid în a considera corpul și sufletul ca și două aspecte ale organizării veșuitoarelor. În punerea la punct a multor probleme de psihologie, f. îndreptățit o spunea un conferențiar chiar zilele trecute, a jucat și joacă un rol foarte mare cercetările noi în laboratoarele de fiziologie animală. Cu toate aceste dela început trebuie să spunem că spiritualiștii nu admit încă amestecul anatomiei și fiziologiei în domeniul cercetărilor psihologice sau dacă îl admit acest amestec, numai într'o foarte mică măsură.

Filosoful Bergson admite legături dela cauză la efect între corp și suflet dar numai în unele privinți. Iată ce relațiune spune el că ar exista între corp și suflet :

„O haină se ține legată de cuiul în care e atârnată; cade când se smulge cuiul; se clatină când se clatină cuiul; se rupe când vârful cuiului e prea ascuțit.

Nu urmează, spune el, de aici că fiecare detaliu al cuiului corespunde la un detaliu al haine; cu atât mai mult nu putem admite că haină și cuiu e unul și acelaș lucru.

Tot așa conștiința este atârnată de un creier dar nu rezultă de aici că e o funcțiune a creierului.“

Lămurit se poate vedea că spiritualiștii consideră sufletul ca ceva aparte în afară dacă de structura organică, ca o energie conducătoare a organismului dar acest suflet e în aceeași relație față de corp ca și haina față de cui.

Presupuneri aceste sunt cam aproape de ipotezele metempsychosei budiste care spune că dela naștere individul primește un suflet ce a aparținut altui corp. Această credință domina când întâlnim populațiuni care atribue și azi acestui suflet căpătat în felul acesta înrăuriri până și în conducerea omenirii.

„Corpul spune Bergson e mărginit în timp și spațiu el reacționează mecanicește înrăuririlor externe, dar în afară de el mai e ceva nemărginit în spațiu care e eul sau sufletul ce poate scoate din el mult mai mult decât conține”.

Dacă am presupune că Bergson are dreptate, știința ar putea spune că diastazele cu însușiri catalitice au și ele suflet întrucât în cătimi imperceptibile pot produce reacțiuni la infinit asupra altor corpuri cu condițiunea de a înlătura produsele chimice rezultate pe măsură ce ele se formează.

Mai mult ele fiind produse ale organismelor născute din ele s'ar putea admite că am moșteni dela acestea partea lor de suflet.

Lumea anorganică oferă iarăș substanțe catalitice care lucrează ca și diastazele organice atunci când sunt în soluții coloidale. Acestea iarăș produc mai mult decât au sau pot primi...

Astăzi e pe deplin dovedit că dezvoltarea spiritului se face treptat cu dezvoltarea organică devenind aceasta ca o axiomă deaceia se impune a ne servi de anatomia și fiziologia comparată alăturată de psihologia comparată.

Nu se poate admite ca fenomenele psihice la om să fi apărut din văzduh odată cu apariția lui la lumina soarelui. Ele se dezvoltă treptat cu organismul începând cu dezvoltarea gameților, a embrionului, a individului adult.

Geniile omenirii n'au apărut dintr'odată ele n'au apărut genii decât la maturitate cu predispoziții de precocitate în faza copilăriei.

Complexitatea vieții sufletești e în legătură cu complexitatea structurii organice, anatomia comparată ne-o poate dovedi cu prisosință.

Numărul reacțiunilor față de mediu înconjurător e redus la amibe și din ce în ce mai dezvoltat în grupele mai superioare. Simpla sensibilitate a protoplasmei la amibe duce la reflexe, aceste mai departe la instincte și în fine la conștiința, una bazându-se pe cealaltă.

Dezvoltarea tuturor acestor manifestări psihice este în legătură cu mediul înconjurător datorită căruia și prin care se ajunge la cea mai desăvârșită complexitate sufletească pe care o întâlnim la om.

Dacă sufletul, această rezultată a manifestărilor vitale ale celulei cum ar putea fi definit, ar fi o energie învâluitoare organismului fără să-l atragă în intimitatea țesuturilor organice n'am putea explica atâtea transformări ale spiritului în cursul dezvoltării organismului. Nu ne-am putea explica mai departe manifestări sufletești diverse, potrivite aceste în intensitate și complexitate, tocmai cu gradul de dezvoltare a structurii corespunzătoare.

Mai mult: organismul purtător, administrator al germenilor, care leagă generațiile între dânsese formând un curent neîntrerupt al substanței vii, moștenește caractere morfologice dar acestora le corespund anumite caractere sufletești.

Manifestările sufletești variază cu sexul, rasa, clima felul de hrană. Variațiunile de mediu influențează țesuturile în compoziția lor chimică de unde se poate vedea iarăși legătură. Orice modificare fiziologică adusă de diverși excitanți din mediu aduce după sine modificări în ceea ce numim acte sufletești.

Corespondența aceasta de variațiuni a fost pusă în evidență de către *Wintharter* în studiile sale asupra determinării sexelor.

Intre sexe spune el există deosebiri chiar dela structura elementelor sexuale ce se unesc pentru a forma oul. Deosebirea aceasta structurală duce la deosebirea manifestărilor sufletești.

Studiile cu privire la deosebirile structurale și mai cu seamă acele îndreptate asupra structurii gameților ce stau la baza organismelor sunt la început – studiile lui *Morgan* și *Guyer* cu privire la numărul cromozomilor pe rase vin și completează pe cele a lui *Winiwarter*.

Problema legăturii indestructibile între corp și suflet are de primit mult dela știință; până atunci ne mărginim la câteva constatări.

Când admiți însă că spiritul este o forță în afară de corp, când n'ai puțină cunoașterea pozitivă a acestei forțe nu ai nici puțină de a o întreține și întări cu elemente exterioare prielnice.

De multe ori elementele aduse sunt altele decât cele necesare, ele vor veni în conflict cu cele aduse în mod firesc și rațional corpului, iar conflictul va fi atât în dauna corpului cât și a sufletului. Evoluția în acest caz nu poate fi decât înceată și șovăelnică.

ION TAȚLĂUANU
profesor

Cultura formală.

(urmare)

În articolul din numărul 13 a revistei noastre, am vorbit despre noțiunea de cultură formală și despre rolul ei în procesul educației.

Cultura formală, ca funcțiune de bază a educației, se servește de cultura generală – funcțiune materială a educației – ca de un rezervor, din care și trage elementele, pe care le transformă, apoi, în energii creatoare, dând puteri de noi dobândiri, în domeniul respectiv, științific, artistic, etc.

Astfel concepută, cultura formală, este un fel de gimnastică mintală, care exercită facultățile mintale, precum gimnastica fizică exercită trupul. Întrebarea-i acum, care din obiectele de învățământ, adică ce părți din cultura generală, lumea ca total de bunuri spirituale dobândite, pot fi întrebuințate mai cu folos pentru formarea celor supuși procesului educației. Fără îndoială că orice cunoștință sau orice domeniu de cugetare, furnizează materialul necesar procesului formativ al educației, dar aici ne găsim tocmai în fața a două soluționări directoare care s'ar părea că sunt adversare. De o parte — acordând tendința universalistă culturii formale — stă ipoteza, dacă un singur gen de cunoștințe sau un singur sistem de cugetare întrebuințate în educare, formează puterea de înțelegere a individului, în aceeaș măsură pentru toate soiurile de cunoștințe sau pentru orice sistem de cugetare. De altă parte — neacordând procesului formativ extindere decât în cadrul strict al „material-ului” respectiv — stă părerea că cultura generală ajută, sau dă cultură formală numai în direcția respectivă obiectului sau genului de cunoștinți. Prima ipoteză, care e cea mai veche, fiind cunoscută depe vremea lui S. Platon — care acorda matematicilor puterea de a forma pe om în aceeaș măsură pentru orice soi de activitate mintală — sau alții cari mutau această putere la muzică, limbii clasice, geometrie ș. a. m. d., poate duce la un formalism sec, punând dela început pe plan secund cultura generală, ce nu are numai rolul de mijloc de formare ci și acel de a păstra toată comoara spirituală a bunurilor câștigate, în care-l introduce pe individ, legându-l de comunitatea spirituală căreia aparține. După această părere, dacă un om studia matematicile, de pildă, se forma în aceeaș măsură pentru orice soi de activitate mintală: artă, literatură etc. Concepută ca gimnastică mintală, cultura formală, această părere, se vede cât de colo că-i o absurditate, întru cât — transpunând pe plan fizic pentru exemplificare — nu se poate desvolta piciorul dacă facem

gimnastică cu mâna, așa după cum nu se poate cultiva acomedarea artistică dacă se dezvoltă judecata matematică și invers, nu vom creia matematicieni nici cu harpa nici cu penelul.

De câte ori nu se pot întâlni, buni matematicieni, lipsiți de puterea de pătrundere și înțelegere în alte domenii, dupăcum mulți din cei cari se pricep la multe nu înțeleg nimic din matematici. De aici se vede, dar, că nici un obiect de învățământ, nici un domeniu de activitate mintală, nu poate da o *cultură formală generală*. Totuși, dacă observăm de aproape, fiecare obiect de învățământ, dă o cultură formală în domeniul său, așa, de pildă, cultivarea relațiilor dintre cifre formează pe individ cu posibilități de înțelegere și pentru celelalte obiecte din domeniul matematic, după cum cultivarea muzicii vocale dă o cultură formală valabilă pentru întreg domeniul muzicii. Fiecare obiect dă, dar, o cultură formală valabilă în domeniul său, lucru care deschide perspective și mai largi, întru cât între multe obiecte de învățământ se pot stabili părți identice și atunci — extinzând teoria — vom stabili că: *orice obiect de învățământ dă o cultură formală valabilă pentru domeniul respectiv, ca și pentru grupuri de obiecte înrudite cu el*. Să luăm de exemplu geografia. Cultivarea geografiei, dă o cultură formală valabilă în domeniul ei, dar și în domenii înrudite cum ar fi istoria, geologia ș. a.

Conținuturile materiale, obiectele de învățământ, în procesul formării, dependente funcționale, dar cum activitatea sufletească are cu obiectul legături mai mult decât cele neutre, cantitative, se pune întrebarea dacă intelectualul poate fi dezvoltat în toată complexitatea sa printr'o singură materie. Rostul educației este de a ridica pe om din starea *naturii* la rangul *culturii*, deci, natura este dată, cultura este creiată — fiind dată numai cu titlu potențial, ca energie latentă. — În acest proces, spiritul se formează cu ajutorul tuturor bunurilor spirituale dobândite din vreme. Materialul prezentându-se sub forme diferite, pentru pătrunderea

fiecărui domeniu, se cere o anumită atitudine sufletească și iată deci, în procesul formării spirituale, pe lângă deosebiri cantitative, materiale ale obiectelor și diferențieri organic-structurale ale activității sufletești față de materii respective. Nu numai materiile prezintă deci deosebiri, fie cât de subtile, ci chiar procesele de adaptare, dau o întreagă gamă de nuanțări fine, diferențieri funcționale, cu care se pot pătrunde și pricepe bunurile culturale în toate tainele lor, ca să devină imediat forțe creatoare. Așa dar, nici din punct de vedere organic-structural nu poate fi admis că o materie dezvoltă intelectul în toată completatea sa. Cea mai înaltă treaptă o atinge cultura formală, atunci când în cadrul grupurilor de obiecte înrudite — etice, estetice, științifice etc. — caută să creeze totatătea culturii formale, cu structuri mintale proprii.

Lumea, natura, e dată ca o nesfârșită varietate, iar cultura este o imensă gamă de nuanțări și diferențieri. Ca să se ridice omul către cultură — prin cultură — nu o poate decât dacă-i cultivat în toată complexitatea sufletului său, cu care se poate regăsi pe sine în complexitatea culturii cu care se formează.

Deci, dar, în procesul educației dat fiind că, cultură formală se poate face, dacă ținem seamă de structura sufletului și de compunerea bunurilor culturale, vom folosi orice materii fără să exagerăm însemnătatea vreuneia sau să neglijăm pe alta.

Numai așa vom forma oameni care să poată pătrunde și înțelege orice domeniu și deci, în stare să răsbească printre diferitele forme și aspecte sub care se prezintă viața.

MIHAIL AVADANEI

OBSERVÂND VIAȚAIubirea de sine

din „L'Education Enfantine”, de F. Garcin.

Dacă este adevărat, cum spune Voltaire, cum că popoarele au adesea dreptate în proverbele lor, atunci ne-am inclina în fața acestei sentințe: „Ia timpul așa cum vine, și pe oameni așa cum sunt”. Dar oamenii se supun iubirii pentru plăceri și urei contra durerilor și necazurilor, combinate psihologic, care se traduce printr'o imensă iubire de sine.

Trebue să acceptăm lucrul acesta? Trebue să primim spre a satisface această iubire de sine, ca unul să fie sever și imperios altul sgârșit și avar? Vreți, fără a protesta, să tolerați pe risipitor, pe omul crud și despot, pe sectarul și intolerantul, pe orgolios și pe ingrăt?

Protestați, dacă vă place, cereți chiar ca educația, a cărei putere a ajuns să facă pe urși să joace, să transforme pe toți lupii în mielușei, dar dacă rezultatul nu va corespunde speranțelor d-voastră, va trebui, totuși, ca fiecare să-și ia partea sa de vină.

Nu este o mică afacere ca să încerci să atenuezi aviditatea pentru putere, să moderozi aceste pasiuni, de cari unanimitatea este frământată în goana după satisfacerea dorințelor intime și secrete. Bogăție, glorie, orgoliu, elocvență, onoruri, stimă, mărire, tot ce închipuie simbolul unei puteri, este supus invidiei. Cel mai tare este pizmuit, cel mai slab, disprețuit, adesea cel egal este îndepărtat. Judecata te sfătuiește să servești, dar prefăcătoria și ambiția sfătuiește trădare. Lingușitorul se ascunde sub voalul admirației, răutăciosul amestecă amărăciunea sa în saliva felicitărilor. Brutalul, singur este sincer, el servește celor blânzi o tavă plină cu milă pe masa disprețului.

Răscoliți pădurea deasă a pasiunilor omenești, veți întâlni dar prieteni adevărați, în schimb la toate cotiturile vă va ieși în cale regina „gelozia” înarmată cu o coasă spre a tăia capetele spicelor înalte.

Ce sfat grozav: „Ia pe oameni așa cum sunt”.

Asta nici'odată! proclamă „Iubirea de sine” speriată de aceste orori. Dar atunci tu egoist și misantrop, ce dureri urei să opui la tot ce ne-au dăruit martirii științelor, sau binefacerei și milei? Înainte de a te apuca să blestemi, consuliți pe un Vincent de Paul, un Pasteur, un Nansen, spre a vedea dacă nu găsești printre ei un model de imitat. Ei și-au întrebuintat zilele în serviciul regenerării umanității, destrămând fără încetare durerea lor asupra perfidiei omenești. Dacă lista lor este prea sus pentru

vederea ta, caută împrejurul tău, să găsești mărgăritare ascunse cari știu cel puțin, că spre a te face stimat, trebuie să te forțezi să fii vrednic de stimă.

Intr-o zi imi veni ideea să fac o astfel de cercetare, pe când eram drumul gloduros al unui sat. Un țaran își lucra pământul. „Bună ziua, zie apropiindu-mă de omul în saboți și șorț albastru dinainte; complimentele mele, trandafirii d-tale sunt splendizi, iar salata de toată frumusețea.

Ce răcoreală peste legume! cu'un astfel de talent, de bun grădinar, ai face aur în oraș!

— Aur, D-le? Este ispititor, dar cine ar cultiva grădina în locul meu? Părăsești cu greu ceace ți-e drag. Trebuie să mă mulțumesc cu puțin, este adevărat lucrând pământul. Pe văile noastre n'a curs niciodată ape mari, dar bătrânii noștri spuneau: un izvoarăș ce curge continua limpede și murmurând, valorează mai mult de cât o inundație încărcată întotdeauna cu murdărie. Când se retrag apele, lasă în urma lor mâl și rămășițe. Să știm să rămănem credincioși izvoarășului.

Meditam încă lecția acestui om modest și cumintu, pe când deschideam ușa școlii sărace a satului. Dau bună ziua unei învățătoare simple și curată, care nu cedase modei de cât frumusețea-i cosite de abanos. Totul era simplu decorat de ordine și curățenie. Vorbirea ei era limpede și spusă din inimă. I-am spus: Devotamentul d-tale merită un post mai interesant.

— Trebuie, totuși, ca cineva să se ocupe de acești micuți, cari valorează cât și alții, imi răspunse ea. Ar fi zadarnic să mă gândesc că sămânța pe care o semăn aici, mi-ar procura în altă parte mai multă bucurie. Ceace face valoarea unei lămpi, nu este nici bronzul și nici sticla ei, ci flacăra.

Este flacăra! Să rămănem credincioși, izvoarășului limpede. Toate aceste accente de cumițenie umilă predomină gândul meu, dacă ar putea să domine și pe al d-voastră, am putea spune c'am recoltat cel mai bun mijloc spre a-l opune nefavinsii inbiri de sine.

EUFROSINA MANOLIU

Schitul Runcului.

(MONOGRAFIE)

Dacă nu'ți spune nimeni, n'ai de unde ști, că'n pădurea de făget deasupra târgului Buhus, cale cu căruța c'am aproape în ceas, se găsește un loc de închinare de a lui Ștefan Cel Mare, care până acum, a numărat patru veacuri și jumătate.

Azi, un sătisor din vre'o șaisprezece case, e toată fala și glasul bisericuței în zile de sărbătoare.

Pe locul unde se află azi podoba Domnului Sfânt, înaintea vreme era un schit de călugări, de sub ascultarea M-rei Neamț. Câteva chibii și o bisericuță de lemn, era tot adăpostul lor, până hăt încoace pe la 1475, când Ștefan dă de băriogul fugarului și-l bate pe Petru Aron, la Cetățuia Orbicului. Atunci călugării găsesc prilej bun și roagă pe Ștefan, să le facă o biserică mai traianică. Și cum era în obiceiul lui, ca după fiecare biruință să ridice și un lăcaș de proslăvire în numele celui ce i-a ajutat, a făcut și Schitul Runcului. Două uși mari de stejar legate în fer, cu drugi pe dinlăuntru, a căror capete se îngropau într'un zid gros de cinci palme domnești, păstrează până acum sfinții în aur și meșteșugul zugravilor din vremea aceia.

În turnul clopotaiței, se găsesse două ascunzișuri cu ferești mici pentru pândari, în vremuri de restriște. Pe la anul 1666, Eustațiu-Dabija-Voevod, din îndemnul soției sale Dafina Doamna, care era de locul ei de la Cărligii-Romanului, cu multă osârdie, i-a făcut și unele reparații, dându-i cu veșminte de fir, icoane, o cutie de argint pentru sfinte, cărți liturgice cu tartajii de lemn, potirul de pe Sfânta-Masă și un leps de aur, drept salbă la icoana Maicei-Domnului. Păcatul mare a fost, că în urmă Eustațiu-Voevod, a șters titula lui Ștefan Cel Mare; iar faptele lui, ni le-a lăsat nouă spre veșnică pomenire, scrise în sinopticul bisericii de la Runc. După vre'o două sute de ani, când moșia mănăstirei a luat-o Caza-Vodă pe seama Statului și Călugării ne mai având ce păzi aici sau mutat la M-rea Neamț, au avut ei grijă de sinoptic și de lepsul de galbeni, ca să le șteargă urma! Dacă ne lăsa măcar sinopticul, rămâneam și noi, batră cu durerea necazului ce l-a avut călugării, până'or fi împărțit cele vre'o trei căușe de galbeni, până atunci au fost podoba Sfintei Icoane. Azi, nu multă lume are grija schitului. Dar la Sfinții Impărați, când e hramul bisericii și se citește pomelnicul ctitorilor, în miron de găluște și abur de mălai ferbinte, părinte Vasile în cântări de slavă, preamărește pe cei duși, udând pământul din paharul lui de vin, fi dă și o lacrimă la: veșnica lui pomenire. Și poate de vre'o șaiseci de ani de când Sfinția-Sa, tot sue și coboară dealul

Runcului, s'ar fi lăsat odată; dacă împrejurul bisericii, n'ar fi vre'o opt fălci de pământ, lucrate de olacă și dacă din livada mănăstirei nu și-ar umplea podul casei, cu câteva stamboale de nuci și perje uscate. Dapoi de s'ar întâmpla doamne firește și te-ar duce păcatelo vre-o dată la Sf. Sa acasă și ți-ar opinti pe inima goală câteva boaște de rachiu de prune făcut drept de mâna Sfinției Sale, atunci ai vedea câte parale face, să fii popă la Runc!

Și dacă azi e așa, atunci ce a fi fost vremea lui popa Grama, care de darnic ce era, își făcuse un veșmânt, numai până la buric. Și din pricina drumului îngust și într'o roată, venea prin pădure cu mortul, tocmai de la Băhnișoara, călare pe sicriu. Degeaba potropopul Antonaș de la Piatra îi mai dădea din când în când câte o sfârlă peste nas, că el tot cu capul spânzurat pe cărâmbul căruței soia spre casă dealul Runcului, —turtă, de la crâșma lui Moisa Haim, care pe atunci ținea și accizurile târgului Buhuș.

Noroc de Chihaiul Hurdubei, care nu se deslipea de preoteasă și se rânduiau amândoi la mănăstirea iapa; că altfel, demult ar fi rămas Runcul fără de popă și popa fără de Runc. Pe Chihai și preoteasă Sfinția Sa n'avea bănat, cum avea pe cap, că'n fiecare drum, prăpădea câte'o căciulă. Dar într'o noapte când s'a cutremurat pământul și a căzut turnul cel mare cu tot cu clopote, i-a sărit și popei gârgăunii din cap, când și-a văzut dimineața biserica ciută!

Și a trepădat el multă vreme pe la Cârliști, poate o da și-o da de vre'un neam mai deaproape de a Doamnei Dafina, să aibă cine să-i ridice turnul la loc: dar nu l-a auzit nimeni, că ea dormea de mult, sub lepedea de la biserica Barnovski din Iași. Unii spun că acesta a fost blestemul femeiei lui Hurdubei, care a intrat în pământ cu venin în inimă, că 'ntre bărbat-su și preoteasă, n'a fost lucru curat. Dar adevărul e, că într'o sărbătoare din anul 1802, după ce călugării au ieșit din slujbă, s'a cutremurat pământul așa de tare, de a căzut și turnul bisericii. Din rămășițele lui, călugării l-au făcut la loc, așa cum se vede și azi. Dar cum a fost, nu mai este; pentrucă a mai rămas încă multă piatră, după cum ne spune o movilă mare de lângă biserică, care ascunde tot meșteșugul clădirilor lui Ștefan-Vodă. La o bătaie de pușcă de livada mănăstirei și în mijlocul pădurei, este o poiană frumoasă, mărginită cu mastacani pletoși, căreia îi zice: „Târgul Tătarilor“. Se vede că mai înainte a fost aici un târg al lor, pe care Ștefan l'a ras, odată cu viața stăpânilor. Lângă drumul de care ce trece pe marginea poenei către Coada-Lacului, se vede și azi o groapă cam nebăgată în seamă.

Aici se spune, că a fost odată cantonul Chihaiului Hurdubei, care din pricina singurătății și a urâtului, trăia cu două femei.

Singurii stăpânitori ai ținutului pe acele vremuri, de care

nici popa Grama cu preoteasa lui, nu știa că le are. Dacă-l întreba cineva pe Chibai de ce ține doi draci în casă, el la toți le spunea far' de înconjur: Când le îngrămădesc facerile, se moșese una pe alta și cu scop de-o cheltuială, că'e singur în pădure și n'are cine mai avea și grija asta. La hramul bisericii, poiana din Târgul-Tătarilor e cu cântec: Aici sub poala răcoroasă a pădurei, vin de mai mare dragul și oamenii mai aleși și femei cu suflet bun. La un boduroi cu apa ca ghița, în tolnul verei, se dejugă și se dă drumul boilor să pască în voia lor... Laicere vârgate se aștern pe iarbă verde, ulcioare pline cu toiagul bătrâneței priviștesc apa fântanei.

Câteva brațe de vreascuri uscate, se așează cu rânduială între rădăcinile unui fag îmbătrânit, cârligate par'că într'adins pentru o țigă cu pui, așa cum numai biata foame știe să-i frigă, hoțește în mustul lor.

Noi ne facem cioată lângă pictorul Crețulescu, care cu ochiul lui ager de artist, fură coloritul câmpului și vraja codrului, închegându-le cu talent și măestrie, să vorbească veacurilor de după noi.

— „Că milostiv și iubitor de oameni ești și Ție slavă și mărire înălțăm: Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și'n vecii vecilor. Amin”.

Părintele Vasile, blagoslovind masa și pe robii ei, golește cel dintâi paharul, drept mulțumită lui Dumnezeu, că-i mai trebuie șase erni ș'o vară, și s'o dus un veac la spate!

— „De-ați ajunge și voi zilele mele, măi băeți dragii tatei!”

TH. URSU

PAG. OFICIALĂ

— M. L. P. cu ord. No. 222580 | 985 a hotărât ca instructorii de pregătire preliminară să fie considerați ca învățătorii școlii. În consecință orice lipsă de respect din partea elevilor constituie o abatere dela disciplina școlară și va fi pedepsită conform regulamentului.

— M. L. P. cu ordinul No. 181454 | 985 a dispus următoarele cu privire la suplینirea învățătorilor chernași pentru instracția premilitară.

Dacă învățătorul este dela o școală cu mai multe posturi, suplینirea se va face prin colegi. Dacă învățătorul este dela o școală cu un singur post se va detașa temporar un învățător dela o școală cu mai multe posturi, care îl va înlocui, acesta primind ca salar numai dreptul ce i se cuvine dela postul său.

— M. L. P. cu ordinul No. 216233 | 985, și în conformitate cu hotărârea D-lui Ministru Dr. Angelescu, vă facem cunoscut că acolo unde sunt săli de clas și pentru primăvara și toamna, întocmite umbrare pentru a se putea preda în aer liber, să se facă cursuri pe zile întregi.

— M. L. P. cu ordinul No. 27648 | 985 atrage atenția învățătorilor rurali în a da obiectului, lucrul manual, atenția cuvenită, iar lucrurile realizate cu elevii școlii să se păstreze până la sfîrșitul anului.

Se primește colaborarea oricărui membru al corpului didactic primar sau secundar, precum și a persoanelor ce sprijină cultura și învățământul primar. Subiectele tratate vor fi în sensul programului anunțat. Articolele vor fi scrise cîteț, pe o singură pagină, în mărimea de $\frac{1}{4}$ coală.

Pentru a se putea publica articolele într'un singur număr al revistei nu vor fi mai lungi de 4—5 fețe. Recenziile vor fi reduse la 2 pagini. Articolele neseemnate, nu se publică.

Manuscrisele nepublicate nu vor fi înapoate. Articolele pentru publicat, se vor trimite până la 20 ale lunii.

Comitetul de conducere al revistei, își ia angajamentul că va scoate revista un an, oricare ar fi riscurile.

Apelează însă la concursul colegilor înțelegători.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA REVISTEI „APOSTOLUL“ CERCUL DIDACTIC PIATRA-N.

La această adresă se vor trimite schimbul de reviste, cărți, manuscrisele, recenziile, precum și orice corespondență referitoare la redacția și administrația revistei.
